

JOANNE BISCHOF

De lange weg naar huis

ROMAN

Na vier jaar op zee keert een jonge man terug
om te vechten voor een nieuwe kans op liefde.

De lange weg naar huis

Van Joanne Bischof verscheen eerder bij KokBoekencentrum:

De zoete geur van appelcider

Joanne Bischof

De lange weg
naar huis

roman

Vertaald door Roeleke Meijer-Muilwijk

KokBoekencentrum Uitgevers, Utrecht

Vertaling: Roeleke Meijer-Muilwijk
Ontwerp omslag: Mark Hesseling
Lay-out binnenwerk: Crius Group

ISBN 9789029728478
ISBN 9789029728485 (e-book)
NUR 342
www.kokboekencentrum.nl

© 2019 KokBoekencentrum Uitgevers

Oorspronkelijk verschenen onder de titel *Daughter of the Northern Shores* bij Thomas Nelson in Nashville, Tennessee.

Thomas Nelson is a registered trademark of HarperCollins Christian Publishing, Inc.

© Joanne Bischof, 2019

Bijbelteksten zijn ontleend aan de Statenvertaling.

Alle rechten voorbehouden.

Uitgeverij KokBoekencentrum vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Aan alle vrouwen die beminnen en geloven, zelfs in stormen
van onzekerheid

Doofheid op Blackbird Mountain

Iedere Dove – inclusief een van de personages in deze roman – ontwikkelt communicatiemethodes door middel van zijn of haar eigen unieke vaardigheden, voorkeuren en omgeving. Voor de personages die op Blackbird Mountain wonen, wordt dat sterk beïnvloed door hun band met Thor Norgaard – echtgenoot, broer en vriend. Voor Thor, een Dove man in de negentiende eeuw in de Appalachen, geldt dat zijn manier van communicatie gevormd is door de levens van de mensen om hem heen.

Als kleine jongen die niet kon horen of spreken, trok hij dagelijks met zijn broers op in de wildernis rondom hun berg, waar een duw tegen je schouder van dezelfde kameraadschap getuigde als ‘hallo’ roepen en het gooien van een kiezelsteen evenveel aandacht opeiste als gefluister. Op een dag kreeg Thor de kans een heel nieuwe taal te leren, op een kostschool in North Carolina, waar hij kennismakte met Gebarentaal.

Deze taal bracht hij mee naar huis en hij deelde die met zijn familie en uiteindelijk ook met zijn bruid. Tijdens het lezen zul je deze verschillende vormen van communicatie tegenkomen, waaronder het gebruik van Gebarentaal, aangegeven in cursieve tekst: een visuele, driedimensionale taal gedistilleerd in tweedimensionaal Engels en vertaald in het Nederlands. Het doen samsmelten van deze verschillende talen was voor mij als auteur niet alleen een unieke uitdaging, maar ook een groot plezier, aangezien beide talen me na aan het hart liggen.

Lezers die de familie Norgaard al leerden kennen in De zoete geur van appelcider, hebben steeds veel compassie en enthousiasme getoond voor de manier waarop de overige gezinsleden met Thor omgingen, en ik ben echt blij dat ik daar getuige van

mocht zijn. Bedankt dat je door het lezen van dit boek, De lange weg naar huis, opnieuw met mij meegaat op reis naar hun wereld. Thor staat al klaar om ons de weg te wijzen, net zoals hij als jongen elke zomer deed met zijn broers, en met iedere bereidwillige medemens die hij daarna ontmoette.

Proloog

3 december 1894

Eagle Rock, Virginia, Verenigde Staten

Aven omsloot met een hand de sterke onderarm van haar man en hield zich stevig vast, steun zoekend in Thors kalmerende kracht. Ze keek over het perron en speurde in de menigte naar de arts met wie ze hadden afgesproken; ze hadden de hele ochtend gereden om hier te komen. Boven hun hoofd strekte de hemel zich op deze winterse dag uit als een zee van grijs en blauw, maar de schoonheid ontging haar. Haar groeiende nervositeit dreigde zelfs de rust van hun leven hier in de bergen te overstemmen. Aven keek op naar Thors gezicht en hij beantwoordde haar blik met zachtaardige moed en zwijgende vastberadenheid. Dat was grootmoedig van hem, zeker omdat vandaag zijn eigen innerlijke rust op het spel stond.

Achter hen was het treinstation aan beide kanten afgeschut door geparkeerde wagens en wachtende paarden, waaronder de vier modderige wielen en het trouwe span merries dat hen hierheen had gevoerd. Het houten perron wemelde van de reizigers; naast het perron stonden goederenwagens in een lange rij die de hoek om sloeg en uit het zicht verdween tussen de hoge, beboste hellingen. De lucht werd gekruid door roet en pijnboomhars en door het gebabbel van de reizigers; de meesten probeerden hun benen te strekken en wat frisse berglucht in te ademen voordat hun reis verder voerde, weg van dit landelijke stadje in de Appalachen.

Aven bleef in alle drukte dicht naast haar man staan. Toen ze iemand ‘meneer en mevrouw Norgaard?’ hoorde vragen, keek

ze in de richting van die stem. Voor een passagierswagon vlakbij stond een man. Het kortgeknipte haar onder zijn bolhoed was even rood als haar eigen haar. Door zijn opgerolde hemdsmouwen en het potlood dat hij achter zijn oor had gestoken, maakte hij de indruk zijn werk belangrijker te vinden dan de reis die hij had gemaakt. Precies wat ze nodig hadden.

‘Ja. Dokter Kent?’ Haar nervositeit kalmeerde een beetje toen Thor haar dichter naar de man toe dirigeerde.

‘Ja, mevrouw.’ Een kille windvlaag leek het diepe, zuidelijke accent van dokter Kent te onderstrepen. Met een zwierig gebaar nam hij zijn bolhoed af en bedankte Aven hoffelijk voor haar komst; vervolgens stak hij Thor zijn rechterhand toe.

Thors onderarm spande zich toen de mannen elkaar de hand schudden. De leren bretels over zijn brede schouders waren dik en versleten, een heel verschil met de fraaie kleding van de andere man.

‘Aangenaam om u te ontmoeten, meneer Norgaard,’ zei dokter Kent. Slechts weinig mensen spraken Thor zo zichtbaar op hun gemak toe. Aven keek naar het gezicht van haar man, die de woorden makkelijk van de lippen van de arts leek te kunnen lezen. ‘Ik kijk er al naar uit sinds ik hoorde dat u aan dit onderzoek deelneemt.’

Thor knikte beleefd. De meeste mannen zouden nu een antwoord onder woorden hebben gebracht, maar Thor kon geen begroeting formuleren, zelfs als hij had gewild. Dat was juist de reden waarom ze hier, op dit houten perron, met een arts hadden afgesproken.

‘Komt u binnen. Volgens de dienstregeling vertrekt de trein pas om kwart over weer. We beginnen meteen met het gesprek, en met de vragenlijst en uitleg moet dat ons voldoende tijd geven.’ Na een blik op het spoor klauterde de man drie metalen treden op en stapte vervolgens de dichtstbijzijnde wagon in.

Toen hij zag dat Aven aarzelde, glimlachte Thor naar haar, al was de glimlach nauwelijks te zien vanwege zijn dichte, bruine baard. Hij gebaarde dat ze moest instappen en kwam achter haar

aan om met zijn sterke handen haar onderrug te ondersteunen. In haar buik groeide hun kind, en hoewel ze nog altijd een niet al te strak korset kon dragen en gemakkelijk uit de voeten kon, gedroeg hij zich voortdurend beschermend, zorgzaam en teder tegenover haar.

Eenmaal in de wagon pakte hij haar hand. Zijn vrije hand omklemde de brief waarin ze waren opgeroepen vandaag hierheen te komen. Het Bureau voor Onderzoek en Hulpmiddelen voor Doofstommen had het schrijven naar hun boerderij gestuurd om hem uit te nodigen voor een vraaggesprek, een kort medisch onderzoek en een bloedafname. Thor moest toegeven dat hij deze organisatie – volgens hun eigen verklaring een kleine instelling – niet kende, maar had waardering voor hun missie om meer begrip voor doven te bevorderen.

Als boer met uitgestrekte boomgaarden had Thor eigenlijk helemaal geen tijd om een dag weg te blijven, maar hiervoor had hij een uitzondering gemaakt. Hij had Aven duidelijk gemaakt dat hij wilde gaan, als zijn inzet anderen kon helpen meer begrip te krijgen voor mensen zoals hij. Als toekomstige generaties Dove kinderen – misschien wel hun eigen zoon of dochter – hiervan zouden kunnen profiteren, wilde hij zich wel aan de procedure onderwerpen. Een nobele beslissing, aangezien Thor en Aven geen van beiden echt wisten hoe een bloedafname zou verlopen.

Aven had wel eens van aderlaten gehoord, van een arts die een insnede maakte in de ader van een patiënt. Zou dit een soortgelijk proces zijn? Thor dacht van wel, en volgens de oproep was dit onderzoek een bijzonder veelbelovende onderneming. En dus was Thor bereid om zelfs dit onbekende proces te doorstaan. Deelnemers kregen een kleine reisvergoeding; drie dollar was royaal, maar Thor zou ook zonder die compensatie gekomen zijn.

Nadat ze door het smalle gangpad van de passagierswagon waren gelopen, werden ze naar een privécompartiment geleid waarin een provisorisch kantoortje was ingericht. Het was een soort geordende chaos. Vrij dicht tegenover elkaar stonden twee banken met kussens opgesteld; op een ervan lag een dokterskoffer.

Ernaast lag een opengeslagen reissectaire met papieren en ook daarnaast op de zitting van de bank lagen papieren opgestapeld. Net onder het raam dat uitzicht bood op de heuvels, die nu winters bruin waren, hing een klein klaptafeltje, opgehouden door een beugel. Op het smalle tafelblad stond een bak met water met een opgevouwen handdoek ernaast. Onder het tafeltje stond een ijskist van gepolijst eikenhout.

‘Kom binnen, alstublieft.’ De arts gebaarde dat ze konden gaan zitten.

‘Dank u wel, meneer,’ zei Aven terwijl Thor naar de lege bank liep.

Thor wachtte tot zij zat en nam toen naast haar plaats. Hij hield nog steeds haar hand vast. Als ze zich niet vergiste, omklemde hij die nu wel iets strakker. Thor was sterk en stoer, had altijd twee messen bij zich en kon op bijna vierhonderd meter afstand een hertenbok met zijn geweer raken. Hij had meedogenloze vuistgevechten overleefd en zelfs een lichte steekpartij doorstaan. Maar bij de gedachte dat hij nu bloed moest afstaan, was hij zo gespannen als de springveren in de bank onder hen. Hoewel Aven zelf ook zenuwachtig was, gaf ze zijn hand een bemoedigend kneepje.

‘Ik begrijp dat dit nogal ongewoon is.’ Dokter Kent rommelde door zijn spullen. ‘Maar vanwege de aard van dit onderzoek en de verschillende locaties van de deelnemers vind ik het gemakkelijker om het vraaggesprek hier te voeren dan om in elke stad die ik bezoek een kantoor in te richten.’

Aven was gewend om namens Thor met onbekenden te spreken. Ze keek haar man aan en zodra ze aanvoelde dat het hem weinig uitmaakte, stelde ze de arts gerust. ‘Hier is prima, geen probleem. Dank u wel.’

De arts overhandigde Thor een enveloppe met de betaling. Thor stopte die in de zak van zijn overhemd, gevolgd door de opgevouwen brief van het bureau.

Zijn medische instrumenten glinsterden in het licht van de laagstaande zon toen dokter Kent een lade openschoof. ‘Er zijn verscheidene andere artsen die in het oosten aan dit programma

meewerken. Ik ben actief in Tennessee, Virginia en het grootste gedeelte van Kentucky. Meneer Norgaard, uw deelname aan dit onderzoek wordt hogelijk gewaardeerd.'

Thors bruine ogen bleven strak op het gezicht van de man gericht terwijl hij sprak.

'We beginnen met het vraaggesprek en gaan dan verder.' De arts pakte een blanco formulier uit een tas. Thors naam stond al bovenaan geschreven, evenals de locatie van hun boerderij in Botetourt County. Een vulpen werd opengeschroefd en de datum werd aan het formulier toegevoegd. De arts zette zijn eigen naam onderaan en wees met de punt van zijn vulpen de eerste vraag aan. 'Vertel eens, meneer Norgaard, was een van uw ouders Doof?'

Thor schudde zijn hoofd.

'Wat is uw oorspronkelijke nationaliteit?'

Thors hand bewoog snel terwijl hij het antwoord spelde met zijn vingers. N-O-O-R-S.

'Neem me niet kwalijk, ik ben niet zo goed in Gebarentaal. Zou u dat nog eens willen doen, langzamer?'

Thor vormde opnieuw het antwoord en ditmaal vormde hij elke letter zorgvuldig en zonder haast.

De pen kraste op het papier. Noors. 'Eigenlijk dacht ik dat u Iers was, net als uw vrouw. Als ik het goed heb gehoord aan haar stem...' Met een beminnelijke glimlach vervolgde hij tegen Thor: 'Hebt u enig succes gehad met spreken?'

Thor schudde zijn hoofd en de arts kruiste een hokje op het formulier aan naast de woorden Spraak mislukt.

Aven perste haar lippen op elkaar om zichzelf ervan te weerhouden haar zegje te doen. De enkele geluiden die haar man wist te maken, werden door anderen niet als woorden verstaan, maar ze waren haar bijzonder dierbaar, vooral de korte zweem van haar naam die hij soms probeerde uit te spreken. De diepe, omfloerste klank die dan van zijn lippen kwam, bezorgde haar een warm gevoel over haar hele lichaam, en ze was vol ontzag voor de vastberadenheid van deze man met wie God haar had gezegend.

'Welk cijfer geeft u aan uw gebrek aan gehoor op een schaal

van één tot tien, waarbij één een totaal gemis aan geluid is?’

Thor vormde met zijn duim en wijsvinger de vorm van een nul.

Er werden weer aantekeningen gemaakt. ‘En wat is de oorzaak van uw gehoorverlies? Was die het gevolg van een ziekte? Een ongeluk? Of een defect sinds de geboorte?’

Thor stak zijn hand uit, tikte op het hokje naast Geboorte, leende vervolgens de vulpen van de dokter en streepte het woord Defect door.

Aven glimlachte.

‘En hebt u kinderen? Behalve het kindje dat nu onderweg is, dan.’

Thor gaf de vulpen terug en schudde zijn hoofd.

Blijkbaar waren de vragen afgewerkt, want dokter Kent pakte een strook canvas met een metalen onderdeel, en een otoscoop uit een la. Hij stond op en gebruikte de kleine otoscoop om in een van Thors oren te kijken. Nadat hij de binnenkant in stilte bestudeerd had, draaide hij Thors hoofd en begon diens andere oor te inspecteren. Hij maakte nog meer aantekeningen, drukte de dop op de vulpen en rolde Thors rechtermouw op. ‘Nu ga ik bloed afnemen.’ Met geoefende handen bevestigde hij de strook canvas om Thors stevige bovenarm en maakte er met behulp van de metalen as een tourniquet van. Hij bestudeerde de dikke aderen aan de binnenkant van Thors elleboog.

Thor leek slecht op zijn gemak; hij balde zijn vuist en ontspande daarna zijn hand weer. Zijn andere hand gleed, nog altijd verstrengeld met Avens hand, over de zijkant van haar ronde buik alsof hij alle troost zocht die hij kon krijgen. Dokter Kent maakte een klein leren doosje open en ze zagen een koperen buisje liggen. Aan weerszijden lagen twee injectienaalden op de fluwelen voering, elk met een klein schroefdopje.

Thor schraapte zijn keel en de rode snor van de arts ging iets omhoog toen hij vriendelijk glimlachte. ‘Dit heet een injectienaald, en ik kan u verzekeren dat hij niet veeleisend is.’ Hij pakte een van de naalden en schroefde die op de geribbelde

bovenkant van de spuit. Aan de andere kant schroefde hij een glazen flacon. ‘Al ziet hij er op het eerste gezicht wel intimiderend uit, denk ik. De eerste man die ik hier vandaag onderzocht, had er geen ongemak van, maar hij gaf toe dat hij al eerder met dit instrument te maken had gehad. U zult merken dat het maar een klein prikje is.’

De arts pakte de onderkant van Thors biceps met zijn ene hand en drukte met de andere hand de scherpe punt in zijn huid. Thor hapte even naar adem.

Aven streelde zijn handpalm met haar duim. ‘Is hier vandaag nog een Dove geweest?’ vroeg ze in de hoop dat het gesprek Thor zou afleiden.

‘Ja.’ Langzaam trok de arts aan de spuit en in de flacon verscheen nu rode vloeistof. ‘Ongeveer een kwartier voordat u arriveerde.’ Terwijl hij sprak, bleef hij geconcentreerd op zijn werk. ‘Het was nogal een toevallige ontmoeting.’

Ze had niet geweten dat er nog meer Doven in de omgeving woonden, maar misschien was deze vreemdeling uit een naburig gebied gekomen. Wat een prettig idee dat Thor wellicht kennis zou kunnen maken met een andere man die begreep hoe ingewikkeld het was om in stilte te leven.

Maar Thor leek minder onder de indruk. Stoïcijns keek hij toe hoe zijn bloed werd overgeheveld. Toen hij haar aankeek, glimlachte ze hem geruststellend toe en vroeg namens hem om meer informatie: ‘Een heer, zei u?’

‘Inderdaad.’ De arts trok de naald uit Thors huid en schroefde de flacon met bloed los van de koperen injectiespuit, die hij op zijn reissecretaire legde. ‘Hij vertelde dat hij een kennis van uw man is en vroeg me zijn dank over te brengen, omdat meneer Norgaard hem op dit onderzoek attent had gemaakt.’

Niet-begrijpend keek Aven Thor aan, maar hij leek er al even weinig van te snappen als zij.

‘Zijn naam schiet me even niet te binnen.’ Dokter Kent bladerde een paar papieren door. ‘Maar het was een lange kerel... hij zag eruit alsof hij aan zwaar werk gewend is. Licht haar, lichte

huid. Een volle baard, net zoals meneer Norgaard.’

Aven peinsde wie aan die beschrijving zou kunnen beantwoorden, maar ze kende geen andere Dove mannen.

Er klopte iets niet. Dat zag ze nu ook aan Thors gezicht – die fronste zijn voorhoofd.

Nadat hij een strook verband om Thors elleboog had gebonden, waste dokter Kent zijn handen in de bak water en dompelde vervolgens de bebloede punt van de injectienaald in dezelfde bak. ‘Hij leek me een jaar of 45? Een van de beste liplezers die ik ooit heb ontmoet. Verstond zonder problemen elk woord dat ik zei.’ Hij wentelde de naald rond in het water en veegde hem droog aan een lapje. Na zorgvuldig poetsen glinsterde de naald weer als nieuw.

De arts legde de injectiespuit terug in het leren doosje.

Thor keek met een schuin oog naar de naald die nu weer in zijn fluwelen bedje lag. Daarna keek hij de dokter weer aan en gebaarde: Man naam?

Voordat Aven zijn vraag onder woorden kon brengen, zei dokter Kent: ‘Fascinerend, vindt u niet?’ Hij deed het doosje met het fraai afgewerkte instrument dicht. ‘Deze injectiespuit heb ik van mijn vader gekregen, die tijdens de Burgeroorlog voor de Confederatie vocht. Hij is echt heel nuttig, voor heel veel verschillende doelen.’

Thor schudde zijn hoofd en herhaalde zijn vraag.

‘Hij vraagt naar die andere man,’ legde Aven uit. ‘Ik vrees dat we het niet begrijpen, dokter Kent.’

Het doosje werd met een riempje afgesloten en terzijde geschoven. ‘Het was nogal een grimmige kerel. Ruwe bolster... potig gebouwd en een beetje onverzorgd, zal ik maar zeggen. Hij zweeg, net als u, meneer Norgaard, maar zijn vader was erbij en sprak namens hem. Een oude generaal met een oorlogswond.’

De schrik sloeg Aven om het hart.

Dokter Kent tilde het deksel van zijn artsenkoffer op; aan de onderkant was een vervaagd embleem van de Confederatie geplakt. ‘De oude heer miste drie vingers aan zijn linkerhand, maar

als u het mij vraagt, is hij nog strijdlustig genoeg, die oude Rebel.’

Thor keek strak naar het gezicht van de arts terwijl die de flacon van een touwtje en een label met zijn naam voorzag. Met een vragend gezicht maakte Thor het gebaar voor vader en bedekte vervolgens zijn rechteroog alsof hij een ooglapje droeg.

De dokter vroeg Aven om uitleg. Zonder commentaar bracht ze Thors vraag onder woorden, al kende zij maar één man die aan de beschrijving voldeed: Jed Sorrel. Een van de schurken die voor zo veel ellende hadden gezorgd in hun omgeving. Mannen met witte gewaden en maskers die het op de familie Norgaard hadden gemunt, omdat zij voormalige slaven werk en onderdak verleenden. Jed en zijn zoon waren misdadigers, die vier jaar geleden na een levensgevaarlijk gevecht met geweren en bebloede vuisten door Thor en zijn broers uit de regio waren gejaagd. Een gevecht tussen burens vanwege meningsverschillen over de betekenis van vrijheid.

‘De vader had inderdaad een ooglapje.’ De dokter maakte de ijskist open en zette het flesje erin. Terwijl hij de kist weer sloot, keek hij over zijn schouder. ‘En hij benadrukte sterk dat hij u kende. Ze maakten nogal moeilijke tijden door, verklaarde hij, dus het geld was welkom.’

Thor gaapte zijn ondervrager aan alsof hij niet kon geloven wat die net had gezegd. Naam H-A-R-L-A-N, spelde hij met zijn vingers. Daarna nog zes letters, al even snel, letters die de ijselijkheid van dit bericht bezegelden: S-O-R-R-E-L.

Avens handen werden gevoelloos, alsof ze sliepen, en de verlamdende tinteling verspreidde zich door haar hele lichaam. Niet alleen omdat Jed Sorrel Thors aartsvijand was, maar ook omdat Harlan, zijn zoon – een listige, gewetenloze man – al net zomin Doof was als zij. Dit moest ze de dokter vertellen. Thor keek haar smekend aan.

‘Meneer –’

‘Hij had het trouwens ook nog over een paar jongetjes, herinner ik me nu. Ik veronderstelde dat het uw kinderen waren, maar misschien zijn ze wel familie.’

Aven kon nauwelijks meer praten, zo greep de angst haar naar de keel. ‘We hebben twee neefjes.’ De oudste was drie en de jongste begon net een beetje rond te waggelen.

‘Ja. De oude heer zei dat ze gisteren nog met de jongens hadden gepraat. Dat het heel gezellig was geweest om hen op het erf te ontmoeten. Hij maakte nog het compliment dat jullie zulke goede burens zijn.’

Thors gezicht liep rood aan. Hij keek gejaagd de treinwagon rond en fronste dieper dan ooit. Uiteindelijk stond hij op.

‘Meneer, dit is een ernstig probleem.’ Ook Aven kwam over-eind, overmand door herinneringen aan de haat van de mannen van de Ku Klux Klan en de verwoesting die ze hadden aangericht.

Thor pakte zijn formulier van het tafeltje en begon tussen de andere papieren te graven. Toen hij niet vond wat hij zocht, duwde hij de stapel weg en deed een stap achteruit.

‘Ik vrees dat u verkeerde informatie hebt gekregen,’ zei Aven snel, in de hoop Thors ontsteltenis onder woorden te brengen. Nu de jongens ter sprake waren gekomen, wilde hij vast en zeker zo snel mogelijk terug naar de boerderij.

Thor ving haar bezorgde blik op en liep naar de deur.

‘Hoe hebben deze mannen u gevonden?’ vroeg Aven dringend.

‘Door middel van hun relatie met meneer Norgaard, zeiden ze tegen mij.’

Thor, die zich had omgedraaid om naar hun gesprek te kunnen kijken, gaf zo’n harde klap op de muur dat de bak met water en bloed ervan schudde. Geen relatie! gebarde hij.

Aven raakte hem even aan in de hoop hem te kalmeren, maar zelf raakte ze ook bijna in paniek bij de gedachte dat die mannen niet alleen waren teruggekeerd, maar ook nieuwe ellende konden veroorzaken.

Thor verzekerde zich ervan dat hij zijn formulier in zijn handen had en ramde de deur van het treincompartiment open. Daarna legde hij zijn vrije arm om haar middel en trok haar zachtmoedig, maar vastberaden mee.

‘Meneer,’ zei Aven, ‘ik vrees dat degene die u eerder hebt ontmoet, niet is wie hij zei te zijn. Aan die flacon met bloed zult u niets hebben. De man die u hebt gesproken, is niet Doof.’

Thor stampte terug naar de reissecretaire. Hij draaide een blanco formulier om, haalde de dop van de vulpen en schreef de namen van de mannen op, met het adres waar ze vroeger woonden en de misdaden die ze hadden gepleegd.

Dieven. Moordenaars. De dokter las mee terwijl Thor verscheidene andere misdaden noteerde en hen beschreef als de schurken die ze waren.

Haastig krabbelde Thor erbij dat hij de autoriteiten van hun verblijfplaats op de hoogte zou brengen; daarna gebaarde hij Aven dat ze via het smalle gangpad naar buiten moest. Toen ze achterom keek, zag ze dat de dokter Thors brief opvouwde en in zijn zak stopte.

Aven kwam weer op het perron te staan, in de gure wind. Thor kwam achter haar aan, met recht woedend.

Waren vader en zoon Sorrel alleen voor het geld gekomen? Ze bad dat dat de enige reden was.

Aven keek naar het papier dat haar man in zijn vuist hield, en daarna naar het verband om zijn arm. Een wond die, hoe klein ook, nu de kloof overbrugde tussen hem en zijn grootste vijand. Een bloedrode vlek die identiek moest zijn aan de vlek die Harlan Sorrel vandaag bij dezelfde arts had opgelopen.

Vervolgens dacht ze aan haar neefjes, die vaak op het erf speelden. Natuurlijk werd er goed op hen gepast, maar af en toe dwaalden de kinderen de hoek om van de grote schuur, achter jonge katjes aan of op zoek naar kikkers, zoals kleine jongens nou eenmaal deden. Waren Jed en Harlan hen daar tegengekomen? En als vader en zoon Sorrel nu eens van plan waren om dat vaker te doen? Aven versnelde haar pas om Thor bij te houden.

Het land dat zij hun thuis noemden, was te afgelegen om door gerechtsambtenaren te worden bewaakt; daarom inspecteerde Thor al jaren de randen van hun bossen, en ook zijn broer Jorgan had dat jarenlang gedaan. Ze hielden zorgvuldig hun voorraad

munitie en vuurwapens bij, zorgden onopvallend dat de deuren altijd goed op slot waren en slepen hun messen vaak. Dat alles terwijl de afwezigheid van hun jongste broer, de sluwste vechtersbaas van de drie, hun harten bezwaarde. Maar hoewel de jongste Norgaard een deel van de boerderij in bezit had, en hij vier jaar geleden op die fatale dag de familie Sorrel te slim af was geweest, kon Haakon het land en zijn familie niet beschermen voordat hun harten genezen waren van de wonden die zijn verkeerde beslissingen hadden geslagen. Alleen de tijd, en het gemis, kon deze wonden helen. Als Haakon de verloren zoon wilde uithangen, kon hij maar beter niet terugkeren.

Nadat al deze tragedies waren verstomd, was Blackbird Mountain zo vredig geworden dat Aven zich vaak had afgevraagd of hun voorzichtigheid nog wel nodig was. Hadden ze nog wel iets te vrezen? Misschien waren de mannen van de Klan daadwerkelijk voorgoed uit deze omgeving vertrokken. Wie weet, misschien waren ze zelfs gevangengezet door de Amerikaanse overheid. Maar terwijl Thor haar naar de wagen bracht, de mensenmenigte scherp in de gaten hield en haar middel geen moment losliet, besepte ze dat ze het bij het verkeerde eind had gehad.

1

9 maart 1895

Blackbird Mountain, Virginia

De ciderschuur, opgetrokken uit planken zo breed als de rug van een volwassen man, stond sinds de geboorte van Thor Norgaard aan de rand van het bosrijke terrein van de boerderij. Dat was 32 jaar voor wie zijn leeftijd wist; voor anderen betekende het dat dit enorme bouwwerk ontelbare zomers en winters lang wind en regen had doorstaan, hier in het noordelijkste deel van Blackbird Mountain. Datzelfde kon worden gezegd van de Noorse mannen die de ciderpers gebruikten en de drank bottelden. Eerst pa Norgaard. Daarna de drie zoons die in zijn voetsporen volgden.

Maar de zoete geur van fermenterende drank binnen deze muren was verdwenen. Appelmoes, appeltaartvulling en appelazijn hadden de plaats van de cider ingenomen. Ook deze tak van het bedrijf was te dateren aan de hand van Thors levensloop. Sinds hij nuchter was – vier jaar tot nu toe – had de onderneming van de familie Norgaard geen alcohol meer gestookt.

Met zijn benen aan weerszijden van het hoogste punt van het dak van de ciderschuur ramde Thor een metalen schraapijzer onder een verrotte dakspaan. Die brak af en met zijn in werkhandschoenen gehulde handen trok hij hem los en gooide hem naar beneden. Bij de rand van het dak stond Jorgan op de grond, die de scherven oprapte en ze in de bak van de wagen gooide. Drie maanden geleden stond die wagen nog bij het treinstation geparkeerd; diezelfde dag hadden Thor en Jorgan gezworen alles op hun terrein nog beter in de gaten te houden.

Thor gooide nog twee kapotte dakpannen naar beneden. Hij zou ze wel zorgvuldiger naar zijn oudere broer toe willen mikken, maar het vergde al al zijn inspanning om ze los te rukken zonder zijn evenwicht te verliezen. De versplinterde stukken glipten van het dak af en vielen op de grond.

Net achter de dichtstbijzijnde bomen hielden Thors vrouw en schoonzus de kinderen bezig door met ze bij de bron te spelen. Hij ving een glimp van hen op tussen de uitlopende takken door en verzekerde zich ervan dat ze veilig waren. Achter hem rees het huis op, dat even groot was als de ciderschuur.

Zodra hij klaar was met dit gedeelte van het dak, klemde Thor het handvat van zijn schraapijzer tussen de tailleband van zijn broek en zijn rug. Hij veegde het stof uit zijn baard, maar negeerde het stof dat zijn winteronderhemd bedekte. De lucht was zwaar van het verwarmende zonlicht en het opdrogende land en daarom had hij zijn lange mouwen opgestroopt en de knoopjes bij zijn hals losgemaakt. Een milde lentedag die het werk gemakkelijker maakte.

Hij had een slok water nodig en liet een scherp gefluit horen, al voelde hij dat zelf alleen aan zijn verhemelte.

Jorgan keek op, zijn hand boven zijn ogen om niet door het zonlicht verblind te worden.

Met zijn duim, wijsvinger en middelvinger vormde Thor een W; daarna zette hij zijn middelvinger onder zijn mondhoek en maakte het gebaar voor water door zijn hand heen en weer te draaien.

Jorgan haalde een kruik van de bok van de wagen en begon de ladder op te klimmen. Zijn hemd was even bezweet als dat van Thor en zijn haar, iets lichter bruin, was net als dat van zijn broer naar achteren gebonden met een reep ongelooid leer van de wapiti die Thor afgelopen herfst had geschoten. Al het vlees was gezouten of ingeblikt en opgeslagen in het koelhuis boven de bron, dankzij het harde werk van hun echtgenotes en van Ida, de bejaarde vrijgelaten slavine, hun trouwe huishoudster, die Thor en zijn broers vanaf hun geboorte had opgevoed. Hoewel

haar gerimpelde, donkere huid scherp afstak tegen hun bleke vel, was ze als een moeder voor hen geweest. Een vrouw die ze met evenveel overgave zouden verdedigen als hun eigen vrouwen.

Thor klauterde naar het lagere deel van het dak, bukte en pakte het metalen deksel waarmee de kruik was afgesloten. De laatste tijd had hij last van zijn zij, en hoewel hij zijn hand voorzichtig uitstak, sneed de pijn door zijn middel. Hij kromp ineen en drukte zijn vrije hand stevig op de pijnlijke plek, maar daardoor liet hij het water bijna vallen. Jorgan hield de kruik op en keek verbaasd naar zijn broer terwijl Thor zich schrap zette tegen de stekende pijn en opnieuw zijn hand uitstak naar het water. Jorgan liet niet merken of hij iets van zijn ongemak doorhad. Thor probeerde de situatie te bagatelliseren met een scheve grijns, waarna hij het water met grote slokken naar binnen werkte.

Hij had genoeg wild ontweid om te weten waar de lever zich bevond, ook in zijn eigen lichaam. Thor wreef over de gevoelige plek die hem de laatste weken last bezorgde en die nu aanvoelde als een uitgewrongen vaatdoek. Dezelfde pijn waaraan pa had geleden voordat Thor en zijn broers zijn graf gegraven en met een kruis gemarkeerd hadden. Dat kruis had Thor vanaf het dak van de ciderschuur kunnen zien als hij in westelijke richting had gekeken. Maar hij weigerde zijn blik op die plek te richten, en toen de angst hem naar de keel dreigde te vliegen, ademde hij langzaam uit en schroefde de kruik weer dicht. Dit was beslist niet het moment om zijn kalmte te verliezen. Het was al erg genoeg dat de angst hem de slaap benam. Met de scherpe pijn groeide ook zijn verbijstering, want in tegenstelling tot pa was Thor nuchter, was niet meer verslaafd aan sterkedrank. Hij had er alles aan gedaan om zijn gezondheid terug te winnen, dus waarom had hij dan nu last van die plek?

Jorgan tikte hem aan om zijn aandacht te trekken. Thor keek naar de mond van zijn broer, tussen de grijs wordende baard en snor. 'Laten we van plaats ruilen. Kom jij maar naar beneden.'

Thor schudde zijn hoofd; hij herkende een vriendelijk gebaar meteen. Die vriendelijkheid was meer nog in iemands ogen te

zien dan zijn woorden konden uitdrukken. Zoiets zou hij nooit geweten hebben als hij met normale oren geboren was, oren die niet alleen ter decoratie dienden, maar ook goed functioneerden.

Thor klauterde terug naar de punt van het dak, blij dat zijn broer zijn pijnlijke grimas niet kon zien toen hij daar weer ging zitten. Jorgan keerde terug naar de grond en verzamelde nog meer dakpannen. Die man groef nooit te diep, maar was er altijd... volkomen betrouwbaar. Een oudere broer die een gematigde, eerlijke leider was. Wat hun jongere broer betrof...

Thor probeerde altijd maar zo min mogelijk aan Haakon te denken.

Het was beter dat die ezel vertrokken was, maar vaak was het gemis van Haakon op de boerderij voelbaar als een deken van herinneringen en spijt die niet af te schudden viel. Diezelfde deken probeerde zich nu om Thor heen te draperen terwijl hij aan het werk was, boven op het gebouw waar Haakon en hij als kinderen gespeeld en als mannen zij aan zij gewerkt hadden. Thor ramde, vastbesloten te voorkomen dat het verleden de kop opstak, zijn werktuig krachtig op het dak en brak nog een versleten dakpan af.

Hij had wel wat beters te doen dan aan Haakon denken. Als hij daaraan toegaf, zou hij zich alleen herinneren wat Haakon Aven had aangedaan. Hoe hij zichzelf aan haar had willen opdringen op een manier die geen enkele vrouw verdiende. Vier jaar geleden was ze Thors aanstaande vrouw geweest, maar Thor zou ook voor haar zijn opgekomen als hij haar hart niet had veroverd.

Toen hij in de verte iets kleurigs zag bewegen, schoot Thors blik naar het pad waarop de vrouwen kuierden, de kinderen in hun kielzog, allemaal vrolijk en nat van de bron... een leuke bezigheid nu het steeds warmer werd. Belangrijker nog was dat de bron zo dicht bij het huis was dat de vrouwen binnen roepafstand bleven. Daar hadden Thor en Jorgan op gestaan sinds die dag in de winter, toen de arts bij het treinstation de terugkeer van de familie Sorrel had aangekondigd. Niemand had nog een spoor van de mannen van de Klan gezien, maar dat wilde nog niet zeggen dat ze niet in de buurt waren.

Ze hadden afgesproken dat de vrouwen, als ze zich buiten het erf wilden wagen, niet zo ver weg zouden gaan dat Thor en Jorgan hen niet te hulp konden schieten. Thor zou hen niet kunnen horen als ze riepen, maar niemand lette beter op de familie dan Jorgan. En wat Thor betrof... die was niet zonder reden boven op de nok van het dak gaan zitten.

Aven zwaaide naar hem terwijl ze samen met de anderen het erf overstak. Haar koperrode vlecht was even opvallend als haar zwemuitrusting: een korte jongensbroek en een oud hemd. De riem die ze voorheen om haar middel gespte, was thuis gebleven nu haar buik bolrond was van de zwangerschap. Haar blote enkels en voeten waren bijna even wit als de sneeuw die nog maar een paar weken geleden op het erf had gelegen. Thor glimlachte bij de aanblik van zijn Ierse bruid en hun ongeboren kind.

Fay liep naast Aven met de elf maanden oude Bjørn op haar heup en de driejarige Sigurd huppelde mee. Fay was gekleed in een badpak dat ze van Aven had gekregen; haar witblonde haar was even licht als Bjørns krullen. De zuigeling klampte zich aan zijn moeder vast, onder zijn drijfmatte nachthemd waren zijn mollige beentjes te zien. De energieke Sigurd hield Avens hand stevig vast en huppelde naast zijn tante. Zo te zien lachte hij, en blijkbaar luidkeels, want de kippen in de ren schrokken op en hupten al even levendig heen en weer als hij. De lucht was helderblauw.

Jorgan bleef even onbeweeglijk als de pijnbomen naar zijn gezin staan kijken, vol trots. Thor kon het hem niet kwalijk nemen. Als hij zoons had zoals Bjørn en Sigurd, zou hij diezelfde bijna onbedwingbare voldoening voelen. Die ervoer hij zelfs nu al, maar dat was van blijde, nog onwetende verwachting. Later in de zomer zou zijn kind geboren worden, een jongen of een meisje, dat maakte hem niet uit. Hij wilde het leven dat hij samen met Aven had verwekt, het nieuwe leven waarmee God hen wilde zegenen, alleen maar vasthouden en leren kennen. Naar dit leven hadden ze verlangd tijdens jaren vol onzekerheid, die nog hartverscheurender werd door Avens tranen en zijn eigen stille verlangen, waarmee hij haar niet had willen belasten.

En hoewel het kindje Doof geboren zou kunnen worden, net zoals hijzelf, verklaarde Aven telkens weer dat ze met al haar kracht van hun kind zou houden, net zoals ze van hem hield.

Nu Aven aanstalten maakte naar binnen te gaan, kwam Thor de ladder af. Hij trok zijn handschoenen uit en volgde Jorgan over het erf. De vruchtbare aarde verkruiemde onder hun laarzen, land dat er gewoon om vroeg bewerkt en beplant te worden, maar ze verbouwden maar weinig. Zijn boomgaard... dat was een andere zaak. Een derde van de ruim 130 hectare die zich voor hem uitspreidden, was beplant met appelbomen. Verscheidene soorten stonden al in knop, vol opgerolde bloesems. Het land was niet alleen Thors toevluchtsoord en heiligdom, maar was ook het levensonderhoud van de hele familie.

In plaats van de sterke appelcider die de familie tientallen jaren van inkomen had voorzien, was het nu vers, ongegist appelsap dat ze elke herfst in het hele district verkochten. Wat niet meteen gedistribueerd kon worden, werd door de vrouwen verwerkt tot jam en gelei; ze zeiden plagend dat hun onschuldige brouwsels meer opleverden dan de drank ooit had gedaan. Maar Thor was verantwoordelijk voor de boekhouding en hij wist dat dat niet helemaal waar was. Zijn cider was uitstekend geweest, en hij had er samen met zijn broers vorstelijk van kunnen leven. Maar hoewel de geldkist geen overschot meer herbergde, zoals vroeger, waren Jorgan en hij nu rijker dan ze als vrijgezel ooit waren geweest.

Bliksemsnel schoot de driejarige Sigurd dichterbij en omklemde Thors been. Hij ving de jongen op en hield hem speels in een houdgreep, Sigurd spartelde gichelend tegen. Thor voelde het lachen trillen in de tengere borstkas tegen zijn onderarm. De kleine handjes trokken precies aan de plek waar het pijn deed, maar Thor was veel sterker dan zijn gevangene. Hij gooide zijn neefje als een baal graan over zijn schouder en sjouwde hem mee naar het huis. Sigurd lachte zo hard dat Thor zich ongerust begon te maken of hij wel lucht kreeg, en daarom zette hij het kind op de veranda. De jongen smeekte of hij het nog een keer wilde doen, maar nu deed Bjørn vanaf de arm van zijn moeder een uitval.

Thor ving de mollige zuigeling op, zette hem stevig op zijn arm en snuffelde als een hongerige beer aan zijn roomblanke schouder.

Daar was het weer... het onmiskenbare gevoel van het lachen van een kind. Ditmaal kleiner en gorgelender.

Thor voelde een grinnik opkomen in zijn borstkas en overhandigde Bjørn aan Jorgan. Precies op dat moment kneep de pijn zijn zij samen. Terwijl de plek klopte als een open wond, voelde hij spijt van elke druppel alcohol die hij ooit had gedronken. Als hij het allemaal nog eens over zou kunnen doen – te beginnen met zijn eerste verzetje toen hij twaalf was – pakte hij het anders aan. Hij zou die jongen van vroeger bevolen hebben dat glas cider neer te zetten, hem bezworen hebben dat alcohol de wanhoop niet kon verdrinken. Integendeel, want hij was niet alleen bijna twintig jaar verslaafd geweest, maar nu stond hij ook nog eens tegenover een heel nieuwe kwelling.

De plek op zijn zij ontspande weer, maar nu wist Thor dat hij moest oppassen met stoeien. Jorgan sloeg hem aandachtig gade. Thor gaf zijn neefje een laatste vriendelijke klap op zijn in luiers gehulde achterwerk en beende met grote stappen de keuken in. Daar zat Ida aan tafel, midden in de knusse ruimte, de laatste post uit het stadje te sorteren. Hun huishoudster was bijna zeventig, tenger gebouwd, maar nog strijdlustig genoeg; tenslotte had ze hem en zijn broers van jongs af aan grootgebracht.

De post lag naast haar bord met daarop een stuk half opgegeten kruidkoek. Thor bladerde de enveloppen door op zoek naar een reactie op zijn brief aan het Bureau voor Onderzoek en Hulpmiddelen voor Doofstommen. Hij vond echter alleen rekeningen en een paar nieuwe bestellingen.

Ida glimlachte hem bemoedigend toe. 'Er komt vast gauw iets.' Ze kneep met haar knokige hand in de zijne om haar woorden te ondersteunen.

Thor knikte waardierend naar haar en stapte de grote kamer in; hij voelde het gewicht van al het wachten zwaar op zich drukken. Hij had een brief aan het retouradres van het bureau geschreven met het verzoek deze door te sturen aan dokter Kent. In de brief

had hij zijn verontschuldiging aangeboden voor zijn norse gedrag van destijds en gevraagd of de arts zich nog meer kon herinneren van zijn ontmoeting met vader en zoon Sorrel, eerder op die dag.

Nadat hij de beide trappen naar de zolder was opgelopen, waar Aven en hij sliepen, trof Thor zijn vrouw bezig met het afdrogen van haar haar. Het bronwater moest wel ijskoud zijn en hij betwijfelde of ze wel zo nat had willen worden, maar Bjørn kon spetteren als de beste. Het verbaasde hem niet dat Aven met grote stappen naar hem toe kwam, haar armen onder de zijne doorschoof en zich tegen zijn borstkas drukte. Thor sloeg zijn armen om haar heen, voelde haar rillen van de kou en trok haar nog dichter tegen zich aan. Toen ze haar voorhoofd tegen zijn schouder legde, boog hij zijn hoofd en kuste haar vochtige haar.

Hij voelde haar vingertoppen langs zijn mouw glijden, over de plek op zijn bovenarm waar een litteken zat dat hen beiden herinnerde aan de eerste dagen dat ze elkaar kenden. Het begin van hun leven samen. En omdat hij die gedachten niet kon verwoorden, liet hij zijn duim over haar nek glijden en schoof de lange, natte lokken opzij. Wat de arts had aangegeven op het formulier, was de volle waarheid. Spraak Mislukt. Behalve dat Thor hier, alleen met zijn vrouw, af en toe de eerste twee letters van haar naam uitsprak.

‘Av...’ Hij beseftte dat het slechts een mager fragment was van hoe ze genoemd zou moeten worden, maar hij zei het zacht, tussen hen beiden in, telkens als zijn tederheid voor haar alles overstemde, zelfs zijn onvermogen te spreken. Dat hij het nu gezegd had, maakte dat Aven zich even van hem losmaakte, net genoeg om hem te laten zien dat haar wangen roziger waren dan eerst.

Thor glimlachte. Zij ook, en omdat zij zich moest verkleden, trok hij de gordijnen dicht. Eens was deze kamer de slaapkamer voor hem en zijn jongere broer geweest; nu was de ruimte heringericht om aan de behoeften van zijn bruid te voldoen, met twee slecht bij elkaar passende maar comfortabele stoelen aan weerszijden van een kast vol boeken. De familiewieg stond naast hun bed, en dankzij Avens inspanningen stonden her en der ook

ingelijste foto's. Maar vier spijkergaten in de muur aan de andere kant zouden hem altijd aan Haakon herinneren, en aan de stoffige wereldkaart die daar eens gehangen had.

Na Haakons vlucht had Thor alles aan die kant van de kamer in dozen gestopt en uit het zicht opgeslagen om Aven nog wat meer vrede te geven. Het leek te werken, al wist Thor dat niet helemaal zeker. Aven sprak maar zelden over zijn jongere broer, en leek het zo beter te vinden.

Nadat ze alles behalve haar natte lange hemd had uitgetrokken, haalde Aven een droog hemd uit de ladekast. Thor keek naar haar en alle herinneringen aan het verleden vielen weg. Het enige wat overbleef, was de troostende aanwezigheid van zijn vrouw. Er trok een koude rilling over haar lichaam en dus pakte hij een deken van het voeteneinde van het bed en drapeerde die om haar en haar natte hemd heen en trok het gebreide garen op tot aan haar kin. Ze glimlachte en ging op haar tenen staan om hem te kunnen kussen. Hij wreef haar armen warm en raakte daarna de strakke welving van haar buik aan. Een klein voetje of knietje duwde tegen zijn handpalm. Avens ogen lichtten op toen ze het voelde en Thor genoot met volle teugen. Genoot van alles waarmee God hem had gezegend.

Maar tegelijkertijd werd hij overvallen door de noodzaak om te zitten. Enigszins verbaasd keek Aven toe hoe hij op de rand van het bed ging zitten. Thor veegde over zijn voorhoofd en moest zijn uiterste best doen om niet aan het kruis bij het graf van pa te denken, of aan de pijn die vastberaden een plekje zocht in zijn buik. Noch aan de groeiende, zeurende pijn in zijn gewrichten, alsof hij koorts begon te krijgen.

Aven raakte zijn baard aan en tilde zijn hoofd op voordat ze vroeg: 'Voel je je niet goed?' De bezorgdheid in haar blik werd intenser.

Moet beter rusten. Hij had te hard gewerkt, dat was alles. Zodra het dak klaar was, zou hij rustiger aan doen en dan zou hij zo weer helemaal de oude zijn. Thor voelde zich uitgedroogd en maakte opnieuw het gebaar voor water, waarbij hij Aven smekend

aankeek. Daarna maakte hij het gebaar voor eten door met zijn vingertoppen tegen elkaar naar zijn mond te wijzen terwijl hij het woord geluidloos vormde met zijn lippen.

‘Natuurlijk.’ Enigszins gealarmeerd pakte ze een eenvoudige jurk van de rugleuning van de stoel en begon zich weer aan te kleden.

Hij zou zelf naar beneden zijn gegaan, maar de gedachte twee trappen af te moeten lopen, was hem op dit moment al teveel. En dat joeg hem meer angst aan dan hij wilde toegeven. Thor slikte het droge gevoel in zijn mond weg en bad met alles wat in hem was dat de pijn slechts tijdelijk was. En zo niet, dat het God zou behagen hem hier doorheen te helpen.

Aven Norgaard is getrouwd met de dove Thor en in verwachting van hun eerste kind. Maar hoe gelukkig ze ook is, Aven wordt nog steeds geplaagd door herinneringen aan Thors jongste broer en rivaal Haakon, die haar vertrouwen beschaamde en vervolgens wegvluchtte.

Haakon heeft vier jaar op zee en in het buitenland doorgebracht. Maar zelfs de prachtige Noorse vrouw aan wie hij zijn hart heeft verloren, kan zijn gevoelens van spijt niet wegnemen. Haakon beseft dat hij moet proberen de banden met zijn familie te herstellen. Met lood in zijn schoenen keert hij terug naar huis.

Daar ontdekt Haakon al snel dat hij op het juiste moment is thuisgekomen. Een oude vete met een andere boerenfamilie is geëscaleerd tot een ware oorlog, waarbij Thor ook nog eens ernstig ziek is geworden. Zijn familie heeft Haakon nu harder nodig dan ooit. Of is het andersom?

Als geen ander schetst Joanne Bischof een beeld van de stille wereld van de dove Thor. *De lange weg naar huis* is het vervolg op *De zoete geur van appelpider*, maar kan ook heel goed los gelezen worden.

NUR 342

ISBN 978 90 297 2847 8

KokBækencentrum.nl
UITGEVERS | UTRECHT